SZH

VOOR LEVEND ERFGOED

Geert Boink

NNGC Utrecht 13 november 2010

“Domesticatie en inteelt”

Onderwerpen

- Wat is een zeldzaam (landbouw)huisdier ras?
- Waarom is het behoud van deze rassen belangrijk?
- De SZH, haar missie en middelen
- Kansen en bedreigingen
- Q-koorts en de huidige staat van de veehouderij

Zeldzaam huisdier?

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

FAO criteria fokpopulaties

Status	Aantal vrouwelijk	Aantal mannelijk
Normaal	>10.000	
Onzeker	5000 - 10.000	
Kwetsbaar	1000 - 5000	
Bedreigd	100 - 1000	<20
Kritiek	<100	< 5

Het SZH assortiment orginele Nederlandse rassen

- Rund 6 en 4 kleurslagen
- Paard 3
- Schaap 9
- Geit 2
- Varken 1
- Kip 20
- Konijn 5
- Duif 4
- Eend 3
- Gans 1
- Honingbij 1
- Hond 8

Bentheimer varken = grensoverschrijdend ras

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Nederlands trekpaard = grensoverschrijdend ras

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Mergelland schaap = grensoverschrijdend ras

Waarom moeten de originele nederlandse landbouwhuisdieren rassen in stand worden gehouden?

- Cultuur-historische waarde
- Economische waarde
- Recreatieve
- Culinaire waarde
- Behoud agro-biodiversiteit
- Educatieve waarde
- Wetenschappelijke waarde

Cultuur-historische waarde

Bouwkunst
Sint Jan: € 44 miljoen in 12 jaar

Fokkerskunst

Economische waarde

(Biologische) landbouw

natuurbegrazing

Behoud agro-biodiversiteit

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Het verleden

Het heden

Specialisatie in de rundveehouderij

Holstein Fresian = melk

Dikbil = vlees

Dubbeldoel koeien

Fries hollands

Fries roodbont

duurzaamheid

M.R.IJ

Blaarkop

Landschapbeheer en “stoffering”

Lakenvelder

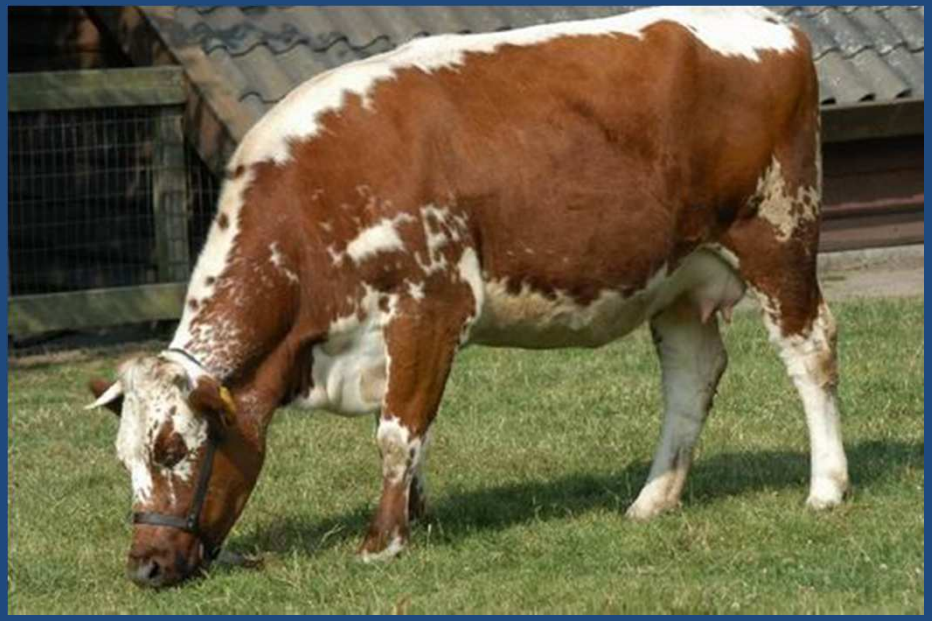

Brandrode m.r.ij.

kleurslagen

Witrik

Baggerbont

Recreatieve waarde

Culinaire waarde

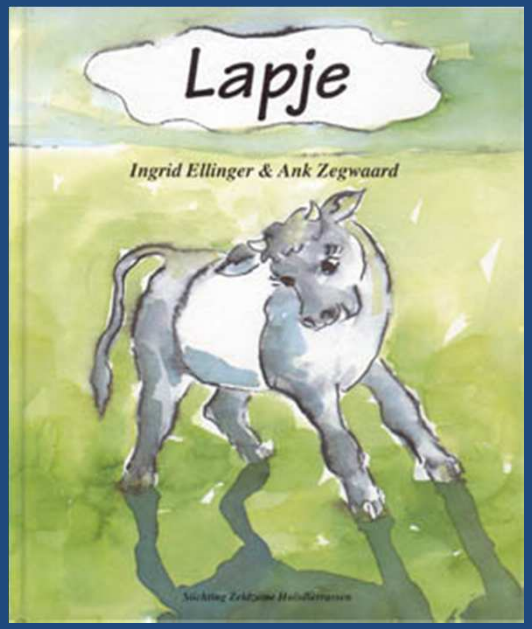

Educatieve waarde

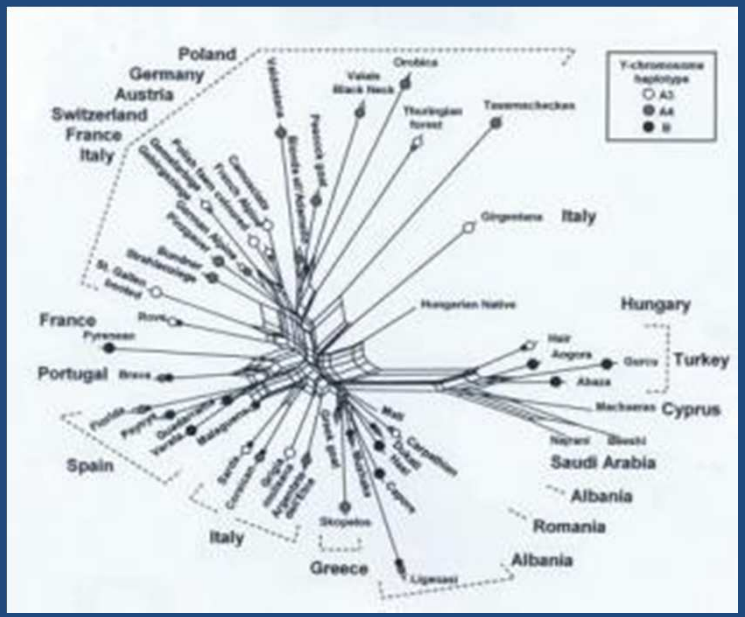

Wetenschappelijke waarde

Nordic goat project
“cold weather goat”

Nordic goat project

IJslandse landgeit

Nederlandse landgeit

Nordic goat project

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Nordic goat project

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Voldoende redenen om ze te behouden

Opmerkingen:

- Wat je kwijt bent komt niet meer terug
- SZH richt zich vooral op “in situ” conservering
- CGN genenbank is verantwoordelijk voor de “ex situ” conservering

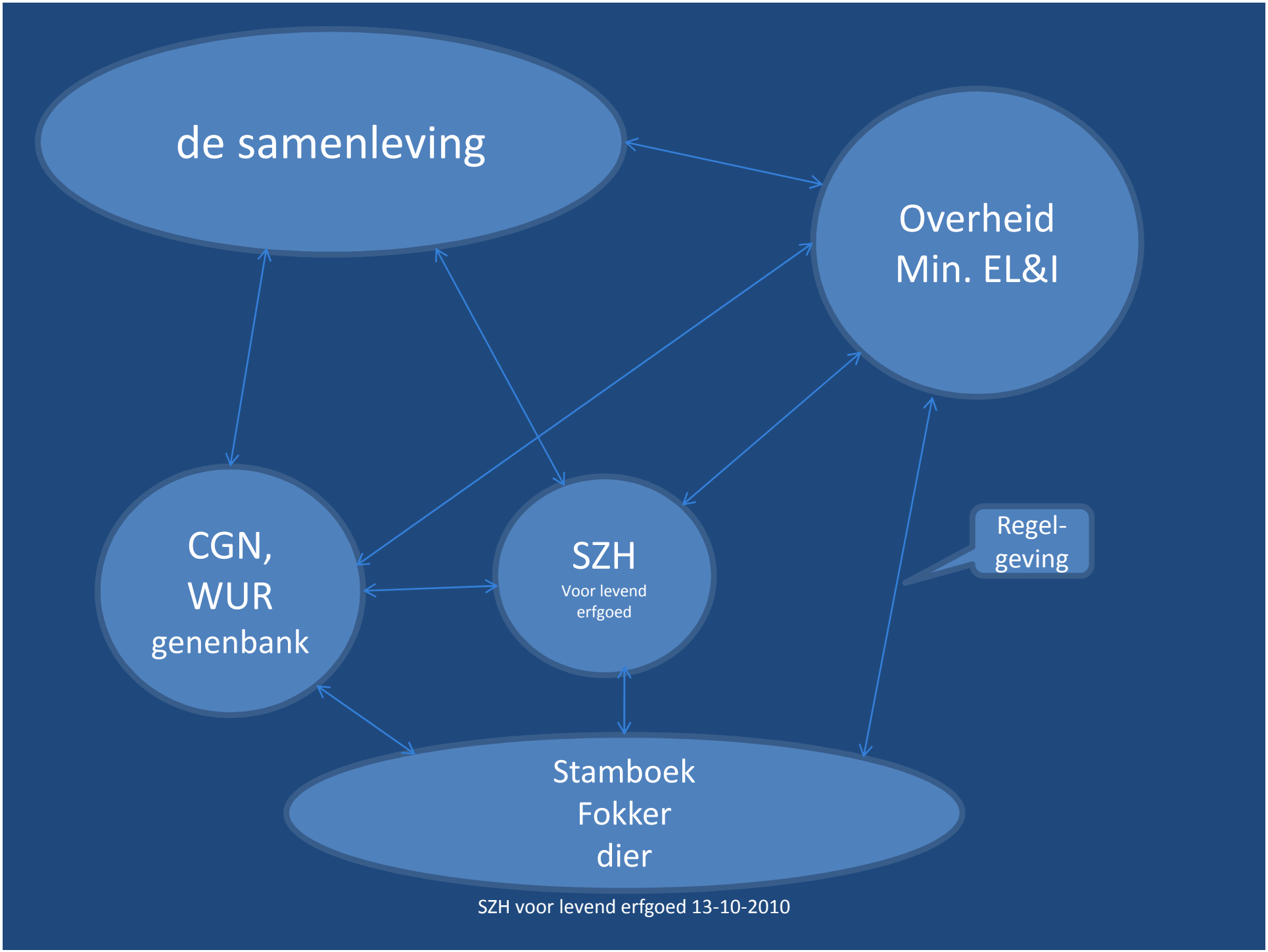
Sinds 1976

SZH

VOOR LEVEND ERFGOED

Missie

Behoud van de oorspronkelijke Nederlandse landbouw huisdierenrassen door ze een wezenlijk onderdeel te laten zijn van onze samenleving.

de samenleving
Overheid
Min. EL&I
CGN,
WUR
genenbank
SZH
Voor levend
erfgoed
Regel-
geving
Stamboek
Fokker
dier

Wat doet de SZH?

- Ondersteunen van fokkers, houders en organisaties die zich bezig houden met de zeldzame huisdierrassen, op foktechnisch, strategisch en facilitair gebied.
- Promoten van de rassen en hun producten.
- In opdracht van min. EL&I uitvoeren van regeringsbeleid t.a.v. de zeldzame rassen. Paraplu registratie
- Educatie en voorlichting op scholen, educatieve centra en kinderboerderijen
- Nauwe samenwerking met het CGN (Centrum voor Genetische bronnen, Animal Sience Group, Wageningen Universiteit), o.a bij beheer Genenbank publicaties, kennisbank en de organisatie van symposia.

Uitvoerende middelen

- Projectbureau “Behoud Nederlands levend erfgoed”. 2 fte
- Foktechnisch medewerker. 0,4 fte
- Erkende fokcentra
- Educatieve centra
- Lespaketten voor scholen
- Evenementen: NDLE, begunstigersdag, dier van het jaar, symposia
- Blad “Zeldzaam huisdier”
- Website: www.zeldzaamhuisdier.nl
- Werkgroepen
- Structureel overleg met andere belangenbehartigers
- Digitale kennisbank

Het meest bedreigde ras
Dier van het jaar 2011

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

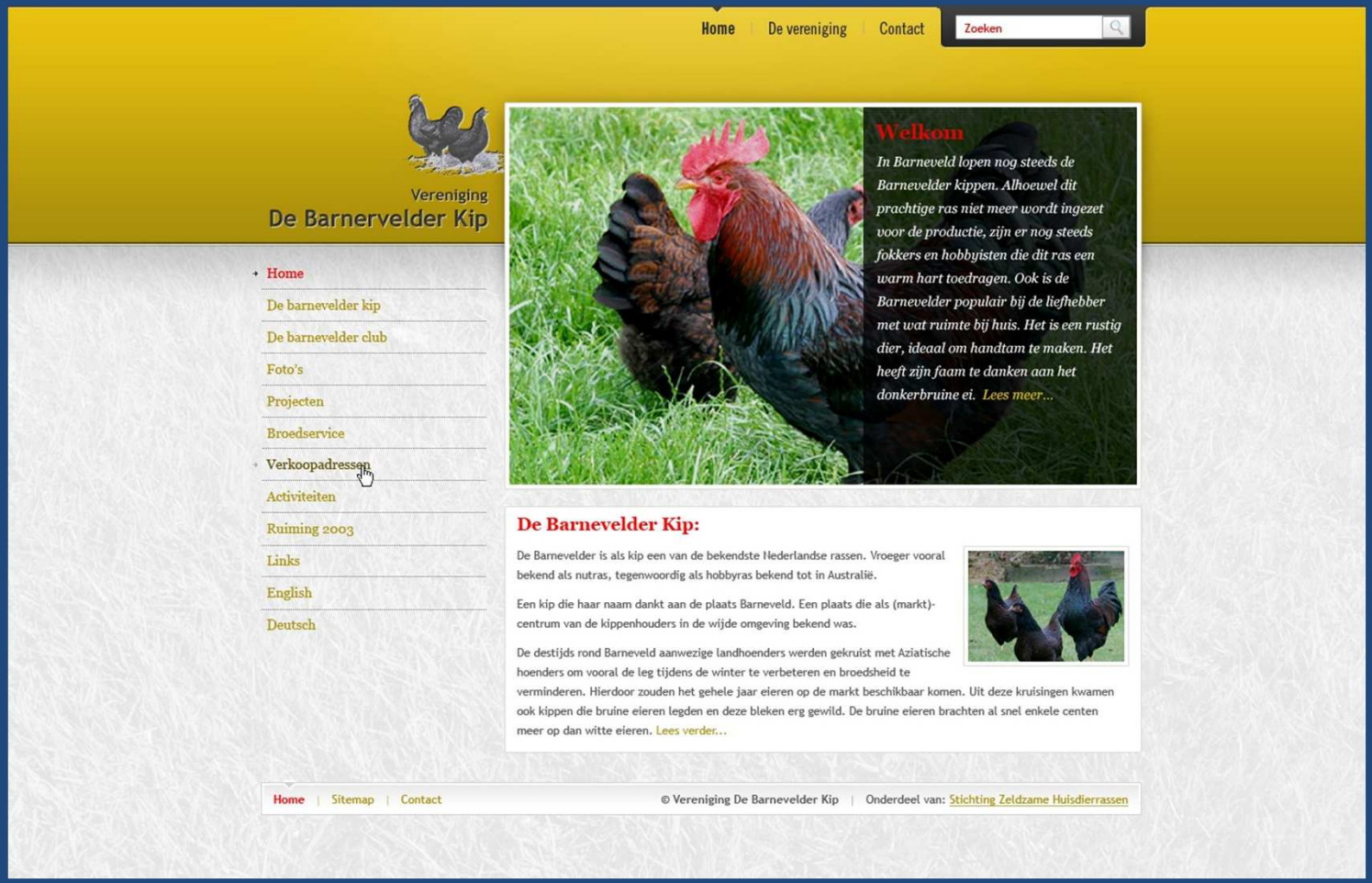

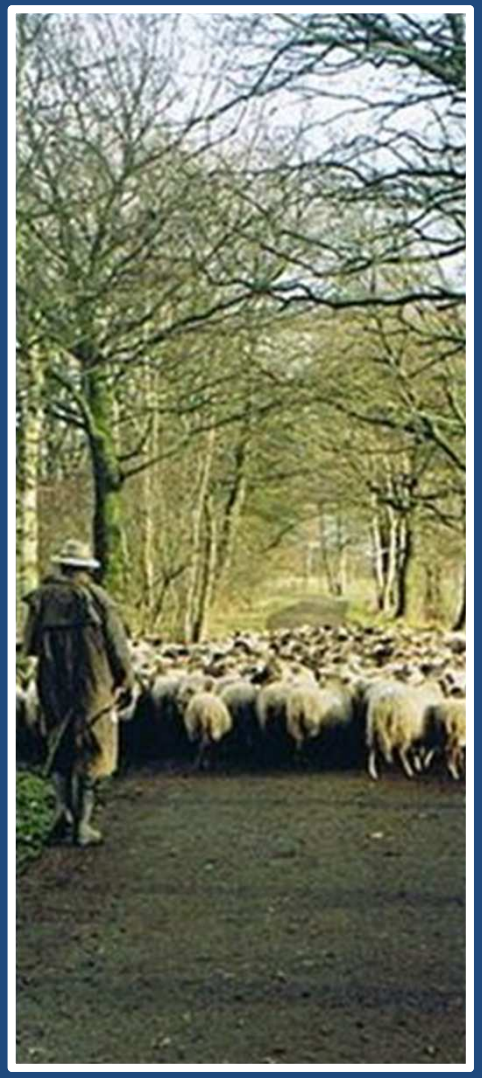
SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Projectbureau “behoud Nederlands levend erfgoed”

Website ondersteuning

Symposia

Miriam van Straten

Fokkerij & Nieuwe kansen

Projectbureau ‘Behoud Nederlands levend erfgoed’

STICHTING ZELDZAME HUISDIERRASSEN

Levend erfgoed perspectief voor de toekomst

Strategiedag Lakenvelder runderen

Kor Oldenbroek

Inhoudelijk begeleider

Projectbureau ‘Behoud Nederlands levend erfgoed’

STICHTING ZELDZAME HUISDIERRASSEN

Levend erfgoed perspectief voor de toekomst

Financiële middelen

- Begunstigers, ±1600
- Donanties en legaten
- Subsidie ministerie EL&I voor projectbureau
- Veel vrijwilligers

Moderne successen van het KWPN

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Gebaseerd op oude genen

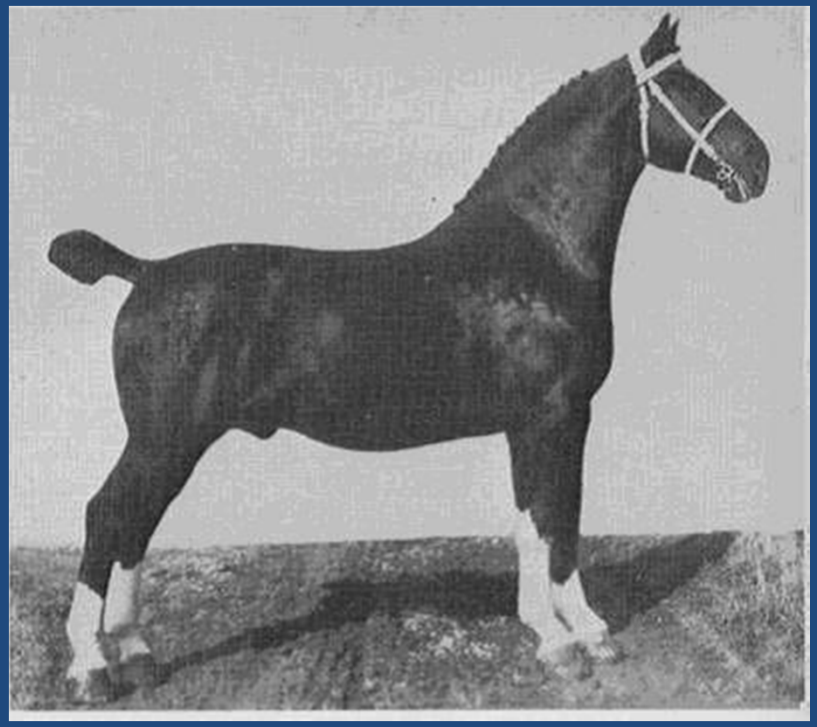
Groninger paard

Gelders paard

Genen van werkpaarden

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Bedreigingen

- Economisch niet interessant
- Onbekend maakt onbemind
- Hobbymatige houderij
- Inteelttoename in kleine populaties
- Regelgeving
- Dierziekten
- Verliezen van oorspronkelijke functie

Kansen

- Maatschappelijke aandacht voor biodiversiteit en duurzaamheid
- Beleid overheid
- Ontwikkeling van de biologische landbouw, verbrede landbouw
- Waardering streekproducten, vlees met een verhaal
- Landschapbeheer
- Educatie
- Hobbydierhouderij

Persbericht

Lelystad , 23 januari 2010

Zeldzame melkschapen ruimen is vernietiging van biodiversiteit

De SZH is zeer verontrust over het ruimen van melkschapen als maatregel tegen de Q-koorts bacterie. Op 22 januari is duidelijk geworden dat in Kraggenburg het eerste bedrijf met melkschapen positief bevonden is. De 150 drachtige ooien worden 23 januari geruimd.

Het Friese of Zeeuwse melkschaap is uniek in de wereld omdat het zo geschikt is voor de melkproductie. Eerder had het ras flinke schade opgelopen door MKZ, scrapie en blauwtong.

Ruiming van de Friese of Zeeuwse melkschapen is volgens de SZH in strijd met de verplichtingen die Nederland in het kader van het behoud van biodiversiteit is aangegaan. (FAO Interlaken 2007)

Etc…….

Q-koorts crisis en de staat van de veehouderij

Ervaringen en opinie van een landbouwhuisdieren dierenarts

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

donderdag

„Ruiming is een politiek antwoord op een probleem. Maar artsen krijgen het vuile werk en de boeren de rekening."

Oisterwijkse dierenarts Geert Boink

'Dit is veterinair gezien totaal zinloos'

Nee, natuurlijk wilde hij het niet doen. „Gezonde dieren afmaken druist tegen alles in waar een dierenarts voor staat. En dan zijn ze ook nog zwanger! Maar: ik ken het bedrijf door en door, en als goeie klanten als Jan en Jeannette een beroep op je doen, laat je ze niet opeens in de steek. Ze zijn deel van mijn praktijk, mijn leven en daar horen slechte tijden ook bij."
En dus werkte dierenarts Geert Boink mee aan het ruimen van de Spoordonkse geiten. Met twee collega's gaf hij de spuitjes. Eerst verdoven, dan het fatale shot.
Hij had kunnen kiezen om alleen te sederen maar: „Als 't moet, dan moet 't en dan doe je mee aan het hele proces." Een korte pauze, dan: „Het is een snelle dood hoor, mooier kan het niet. Binnen een minuut staat het hartje stil."
„En ook dan blijven we alert. Er wordt dubbel gecontroleerd of het dier dood is. Je ziet het al, maar toch tikken we tegen het oog en voelen aan het oor. Als dat geen reflexen geeft, is het echt gebeurd en kan het kadaver geruimd. Eerder niet, geen dier gaat levend weg."
Hij praat dapper, maar ook hem gaat het karwei niet licht af. „Je moet je gedachten er deze keer even niet bijhouden."
Niet dat hij zo'n zachte ziel is, („Ik heb genoeg koeien en varkens moeten ruimen") maar het is nu anders. „Ik zou het zonder twijfel doen als ik zeker wist dat het nut had. En dát is nu bepaald niet het geval. Dit is veterinair gezien totaal zinloos. Onder dieren is de ziekte goed beheersbaar. Dit wordt gedaan voor de mensen, maar met het ruimen haal je het probleem niet weg. Dit voorkomt geen humane ellende, de bacterie zit overal en zeker niet alleen bij geiten."
„Het is een politieke oplossing. Den Haag kiest voor zekerheid. Maar die wordt zo niet geboden, de besmettingskans blijft. Wij dierenartsen hebben ons punt niet hard kunnen maken en dat is erg, erg jammer. Maar het is wel aan ons de klus te klaren en die is... is... gewoon klote!"

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Wat is Q-koorts?

- Veroorzaakt door bacterie: Coxiella Brunetti
- Zoönose
- 14 humane sterfgevallen (secundair)? Hondertal chronische patiënten? Toename sinds 2006. In 2009 2300 humane gevallen geregistreerd
- Bij geiten abortus
- Positief verband melkgeiten en humane gevallen
- Bacterie komt al eeuwen overal bij alle zoogdieren voor, veelal zonder problemen
- Waarschijnlijk extra pathogene stam, als oorzaak van een uitbraak, van in de wereld, ongekende omvang

Huidige stand van zaken

- 93 positieve bedrijven (1/3 van gehele melkgeiten sector), waarbij 3 melkschapen bedrijven.
- Aantal humane met Q-koorts geïnfecteerden in 2010 >80 % lager dan in 2009
- Rendac onderzoek heeft effectiviteit van vaccinatie bij geiten aangetoond
- Compensatie getroffen bedrijven is ver onder de maat.

stellingen

- Het ruimen van gevaccineerde gezonde drachtige geiten heeft niets toegevoegd aan de bestrijding van de humane Q-koorts problematiek
- Vaccinatie van geiten en schapen is een effectieve methode gebleken bij het bestrijden van Q-koorts
- Ruimen is een politiek en kortzichtig antwoord geweest voor een probleem waar te weinig kennis over aanwezig was. Dat heet voorzorg principe

Vervolg stellingen

- De melkgeitenhouders en, vooral, de melkschapenhouders zijn het kind van de rekening
- Het vasthouden aan het fokverbod van goed gevaccineerde lammeren is niet juist
- Ziekte van Lyme, 22.000 patienten in 2009, is een veel groter probleem maar politiek niet grijpbaar en dus niet interessant.

Staat van de veehouderij

- Positief verband intensieve melkgeiten bedrijven en humane Q-koorts patiënten, in een aantal gevallen.
- Q-koorts , Mrsa en de ESBL problematiek hebben dierlijke productie processen veel terechte kritiek, bezorgd.
- Zoönoses zijn van alle tijden
- Voedselveiligheid is nog nooit zo hoog geweest
- De weerstand tegen megastallen berust niet op rationele, maar emotionele gronden.

Huidige ontwikkelingen

- Minder maar (veel) grotere bedrijven
- Melkvee zal vrijwel niet meer buiten komen
- Matige, maar gestage toename van biologische bedrijven
- Het “nieuwe gemengde bedrijf” = landbouw gecombineerd met zorgfunctie of recreatietak geeft voor boeren een kans van overleven. Al of niet gecombineerd met natuurbeheer
- In de toekomst verhuist de intensieve megastallen veehouderij naar het buitenland. Richting het oosten

Staat van de veehouderij

- Grote bedrijven hebben betere management mogelijkheden betreffende dierwelzijn, biosecurity, voedselveiligheid, volksgezondheid en medicijn gebruik.

- Op de grote intensieve bedrijven is de interactie tussen dier en mens louter zakelijk en mechanisch. Het dier is een middel voor de productie van grondstoffen voor de voedingsmiddelen industrie.

- De term boer is hier niet meer toepasselijk.

In 2010 is ook de boer is een zeldzaam ras aan het worden

SZH voor levend erfgoed 13-10-2010

Bedankt voor u aandacht

